

UZASADNIENIE

1. Uwagi ogólne

1. Celem projektowanej noweli Kodeksu spółek handlowych jest ułatwienie i znaczące przyspieszenie zakładania spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, a także uproszczenie związanej z tym procedury. Projektowana nowela pozwala także uniknąć konieczności posługiwania się w obrocie konstrukcją spółki z o.o. „w organizacji”, która powstała jako odpowiedź na trwający w czasie proces rejestracji spółki z o.o. Niezależnie od faktu, że można zaobserwować pozytywne zmiany w praktyce rejestrowania spółek z o.o., to nadal okres od złożenia wniosku o rejestrację spółki z o.o. do chwili jej rejestracji wynosi kilka tygodni. Wywołuje to szereg komplikacji w praktyce obrotu, a także stan niepewności co do statusu spółki z o.o. w organizacji. Dopóki bowiem spółka z o.o. w organizacji nie zostanie zarejestrowana, uczestnicy obrotu muszą brać pod uwagę ryzyko odmowy jej rejestracji przez sąd. Ubocznym efektem projektu powinno być definitywne ukrócenie praktyki tzw. „przyspieszaczy spraw” w sądach rejestrowych, podmiotów, które fikcyjnie się rejestrują, a następnie odsprzedają spółkę.

2. Prowadzone badania nad prowadzeniem działalności gospodarczej w Polsce i na świecie dowodzą, że czas rejestracji spółki ma doniosłe znaczenie z punktu widzenia znoszenia barier w rozpoczynaniu działalności gospodarczej. Ostatnie raporty na temat prowadzenia działalności gospodarczej wykazują, że Polska w światowych rankingach swobód gospodarczych i warunkach prowadzenia działalności gospodarczej wypada bardzo źle. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan, komentując te rankingi, zadaje trafne, retoryczne pytanie: jeżeli mimo tak słabej pozycji Polski, nasza gospodarka rozwija się nawet w kryzysie, to o ile dalej byłaby Polska, gdyby ograniczyć czarną listę barier dla przedsiębiorców?

W rankingu The Global Competitiveness Report 2009 – 2010 przygotowanym przez Światowe Forum Ekonomiczne, na 133 sklasyfikowane kraje, Polska jest na 46 miejscu (Czechy na 31, Niemcy na 7).

W niektórych kategoriach pozycja Polski jest wręcz dramatycznie zła np. w kategorii obciążenia regulacjami administracyjnymi Polska zajmuje 111 pozycję, a w kategorii liczby procedur przy zakładaniu przedsiębiorstwa 85.

Według „OECD Economic Surveys. Poland 2010”, wśród państw – członków tej organizacji, w Polsce wpływ państwa na gospodarkę jest największy. Ponadto nasz kraj

zajmuje 1 miejsce pod względem największej bezpośredniej kontroli państwa nad biznesem (Polska 6 punktów; Czechy 3,38; Niemcy 3,23; Węgry 1,5).

Z kolei w „Doing Business 2010”, rankingu Banku Światowego, Polska pod względem „łatwości prowadzenia biznesu” zajmuje 72 miejsce na 183 kraje sklasyfikowane (Czechy - 74, Niemcy - 25, Słowacja - 42, Słowenia - 53, Węgry - 47). Eksperti Banku Światowego badają co roku, jak prowadzi się działalność gospodarczą w różnych krajach na świecie. Biorą pod uwagę takie kryteria, jak m. in. zakładanie i zamykanie firmy, dostępność kredytu, zatrudnianie pracowników i system podatkowy. Regulacje gospodarcze mają wpływ na to jak przedsiębiorcy, głównie mali i średni, radzą sobie w warunkach kryzysu gospodarczego oraz jak są w stanie wykorzystać szansę z chwilą rozpoczęcia ożywienia gospodarczego. W świetle raportu Banku Światowego założenie firmy w Polsce w roku 2003 zajmowało średnio 23 dni, a w roku 2009 średnio 32 dni. W tym samym czasie liczba dni na uruchomienie działalności gospodarczej spadła w Czechach z 88 do 15 dni, na Słowacji z 98 do 16 dni, na Węgrzech z 65 do 4 dni, w Malezji z 31 do 11 dni, w Peru ze 100 do 41 dni, a w RPA z 38 do 22 dni. W Polsce uruchomienie działalności gospodarczej jest bardzo drogie, dwukrotnie droższe niż na Węgrzech i ośmiokrotnie droższe niż na Słowacji.

Przyczyną tak niskiej pozycji Polski, przekładającej się na działalność przedsiębiorców, jest nadmiar regulacji i biurokracji wynikający z wiary, że zapewni to bezpieczeństwo obrotu. W Polsce regulacje prawne są często tworzone przy założeniu, że przedsiębiorcom nie wolno ufać i trzeba postawić na ich drodze wszelkie możliwe ograniczenia – na wszelki wypadek.

W sprawozdaniu Komisji Europejskiej na temat wyników otwartych konsultacji na temat „Small Business Act” 2008 podkreśla się, że o ile duże i rozpoznawalne korporacje międzynarodowe świadczą o prestiżu gospodarki danego państwa, to na konkurencyjność gospodarki i zamożność społeczeństwa wpływa w sposób decydujący kondycja małych i średnich przedsiębiorstw. Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią 99,8% wszystkich przedsiębiorstw w Unii Europejskiej, zatrudniając blisko 70% pracowników i wypracowując 60% PKB. Dane sporządzone na potrzeby Unii Europejskiej są reprezentatywne dla większości jej krajów członkowskich, w tym Polski. Wśród barier rozwoju sektora MŚP, Komisja Europejska zidentyfikowała m. in. rozbudowaną biurokrację i długi czas oczekiwania na założenie przedsiębiorstwa. Komisja Europejska postawiła sobie cel, aby do roku 2012 skrócić czas założenia przedsiębiorstwa do maksymalnie 10 dni. Z danych ekonomistów wynika, że ograniczenie barier administracyjnych dla małych

i średnich przedsiębiorców w Unii Europejskiej o 25% (plan Komisji Europejskiej) spowoduje zwiększenie PKB Unii Europejskiej o około 1,5%.

Celem projektu jest radykalna poprawa cytowanej statystyki zarówno w odniesieniu do szybkości, łatwości, jak i kosztów zakładania spółki z o.o. jako bardzo popularnej formy działalności gospodarczej. Pozytywne doświadczenia ze spółką z o.o. mogą i powinny skłonić do podjęcia analogicznych, dalszych prac nad innymi typami spółek handlowych. Projekt wychodzi zarazem z założenia, że przedsiębiorcom należy ufać, a konstruowane rozwiązania powinno cechować dążenie do zachowania proporcjonalności i adekwatności środków do zamierzonych celów.

3. Wprowadzenie możliwości rejestrowania spółki z o.o. przy wykorzystaniu Internetu (drogą elektroniczną) stanowi także naturalną konsekwencję postępującej elektronicznej obrotu prawnego. Jest to zjawisko pozytywne, które jest trafnie wykorzystywane do zwiększania efektywności procedur sądowych w interesie „klientów” wymiaru sprawiedliwości.

4. Wymaga podkreślenia, że decyzja o podjęciu prac nad nowelizacją Kodeksu spółek handlowych oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym zmierzająca do umożliwienia rejestrowania spółki z o.o. w terminie jednego dnia, przy wykorzystaniu drogi elektronicznej, była poprzedzona badaniami prawno-porównawczymi zmierzającymi do ustalenia czy i jak podobnego rodzaju rozwiązania funkcjonują w innych państwach. Badania prawno-porównawcze nie ograniczyły się przy tym do analizy tekstów prawnych obcych ustawodawstw. Były poparte swoistego rodzaju doświadczeniem empirycznym niektórych członków zespołu przygotowującego nowelizację, którzy obserwowali faktyczne funkcjonowanie elektronicznego systemu rejestracji spółek handlowych w Portugalii i Estonii. Kraje te należą do pionierów w skali światowej wykorzystania drogi elektronicznej przy rejestrowaniu spółek handlowych.

5. Twórcy projektu ograniczyli możliwość rejestracji spółki drogą elektroniczną do spółki z o.o. Istotną przesłanką wyboru było dostrzeżenie faktu, że spółka z o.o. jest spółką bardzo popularną wśród przedsiębiorców podejmujących decyzję o podjęciu działalności gospodarczej przy wykorzystaniu tej formy organizacyjno-prawnej. Badania liczby rocznie zakładanych spółek handlowych dowodzą, że łączna liczba zakładanych spółek z o.o. jest ponad 4-krotnie wyższa od łącznej liczby zakładanych pozostałych spółek handlowych (kilkanaście tysięcy wobec kilku tysięcy). Istotną przesłanką wyboru spółki z o.o. jako formy organizacyjno-prawnej, która będzie mogła być zarejestrowana drogą elektroniczną, był także fakt, że ta konstrukcja prawna jest najbardziej adekwatna do swoistego „przetestowania”

elektronicznej rejestracji spółki handlowej. Z praktyki innych krajów wynika, że po wdrożeniu takiego sposobu rejestracji korzysta z niego około 70% spółek z o.o. Praktyka obrotu dowodzi bowiem, że tylko niewielki procent spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wymaga spisania umowy spółki w bardziej rozbudowanej formie niż jest to powszechnie przyjęte. Nawet jednak w przypadku takich spółek projekt dopuszcza, aby po skorzystaniu z trybu szybkiej rejestracji („od ręki”) tworzyć bardziej złożone konstrukcje na zasadach ogólnych, ale w odniesieniu do spółki już zarejestrowanej.

II. Zaproponowane zmiany przepisów w Kodeksie spółek handlowych

1. Projektowany art. 157¹ § 1 wprowadza możliwość utworzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który będzie udostępniany w systemie teleinformatycznym. Jest to uprawnienie, nie obowiązek założycieli. Wzorzec umowy jest koniecznym do zastosowania instrumentem prawnym w przypadku, gdy założyciele spółki z o.o. wyrażą wolę skorzystania z uproszczonego i przyspieszonego procesu rejestracji tej spółki. Osoby, które uznają, że wzorzec umowy spółki z o.o. nie odpowiada ich potrzebom, mogą stosować dotychczasowy sposób sporządzania umowy spółki z o.o. i jej rejestracji, nie będąc związanymi postanowieniami wzorca umowy. Co więcej, elastyczność proponowanego rozwiązania zakłada, że spółka z o.o. może być zarejestrowana przy wykorzystaniu wzorca umownego, a już po zarejestrowaniu w tym trybie, zmiany umowy spółki dostosowujące ją do potrzeb wspólników, nieuwzględnionych we wzorcu, mogą być dokonywane na zasadach ogólnych. Dotyczą one jednak już spółki istniejącej, a więc nie hamują powstania i działania spółki z o.o.

Ingerencja w treść wzorca umowy jest niedopuszczalna. Założyciele mogą jedynie wybrać warianty uregulowania lub uzupełnienia określonych postanowień umowy spółki z o.o., o ile są one wyraźnie dopuszczone w ramach wzorca umowy.

Wzorzec umowy spółki z o.o. będzie określony na podstawie przepisów odrębnych (aktu wykonawczego do ustawy), wydanych przez Ministra Sprawiedliwości w oparciu o projekt art. 157¹ § 4 Kodeksu spółek handlowych. W związku z tym ewentualna zmiana wzorca umowy nie będzie wymagać nowelizacji samej ustawy.

Znacząco uproszczona treść wzorca umowy spółki z o.o. powoduje, że argument o większej elastyczności rozporządzenia jako środka służącego kształtowaniu postanowień tego wzorca jest w pełni uzasadniony, a możliwość przyszłych zmian wzorca umowy spółki

z o.o. nie będzie miała bezpośredniego wpływu na systemowe założenia przyjęte przy wdrażaniu konstrukcji tej spółki.

Należy podkreślić, że celem projektowanego rozwiązania nie jest wprowadzenie specjalnego typu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ale stworzenie uproszczonej procedury zawiązania i rejestracji już istniejącego typu spółek handlowych. Nowelizacja wprowadza jedynie alternatywny (konkurencyjny) model tworzenia i rejestrowania spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, modyfikując niektóre wymagania ustawowe w tym zakresie.

Projektowany przepis znosi wymóg aktu notarialnego dla umowy spółki z o.o. zawieranej przy wykorzystaniu wzorca umowy. Skoro umowa spółki z o.o. ma być zawarta przy wykorzystaniu formularza wzorca udostępnianego w systemie teleinformatycznym, kontrola jego prawidłowości przez notariusza oraz swoisty certyfikat notarialny nie są uzasadnione. Głównym wymogiem zgłoszenia spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy jest wypełnienie formularza umowy spółki oraz listy wspólników.

Umowa spółki zostanie zawarta z chwilą wprowadzenia do systemu teleinformatycznego wszystkich danych koniecznych do zawarcia tej umowy i po opatrzeniu ich podpisem elektronicznym.

Projektowany przepis art. 157¹ § 2 nie wymaga, ale równocześnie i nie wyłącza zastosowania bezpiecznego podpisu elektronicznego, w tym również bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450, z późn. zm.). Takie rozwiązanie oznacza dopuszczenie możliwości korzystania z każdego podpisu elektronicznego spełniającego wymogi określone w art. 3 pkt 1 ustawy o podpisie elektronicznym. Zaproponowane rozwiązanie sprawdza się już bardzo dobrze w praktyce w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 126 § 5 Kodeksu postępowania cywilnego) oraz przy składaniu zeznań i innych deklaracji podatkowych za pomocą środków komunikacji elektronicznej – art. 3b § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.).

Wymaga także podkreślenia, że w niedługim czasie zostaną dopuszczone zliberalizowane rozwiązania dotyczące składania oświadczeń woli przy wykorzystaniu różnych postaci podpisów elektronicznych. W takim kierunku zmierzają także prace nad nowym kodeksem cywilnym. Ponadto liberalne rozwiązanie dotyczące składania oświadczeń woli w postaci elektronicznej, w tym także z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej, zostało

już wprowadzone do Kodeksu spółek handlowych z dniem 3 sierpnia 2009 r. w art. 412¹ § 2, który zawiera rozwiązanie dopuszczające formę dokumentową dla udzielenia pełnomocnictwa w postaci elektronicznej, a więc w ogóle bez konieczności opatrywania go jakimkolwiek podpisem elektronicznym, z tym zastrzeżeniem, że spółka publiczna podejmie odpowiednie działania służące identyfikacji akcjonariusza i pełnomocnika w celu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej.

Zaproponowany art. 157¹ § 3 dopuszcza wyraźnie możliwość wprowadzenia zmian do umowy spółki zawieranej przy wykorzystaniu wzorca umowy na zasadach ogólnych.

W takim przypadku zmiany wymagają zachowania aktu notarialnego, a jednolity tekst umowy spółki powinien być także sporządzony w formie aktu notarialnego. Tekst jednolity będzie składany do sądu przez zarząd spółki zgodnie z nowelizowanym art. 9 ust. 4 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Z chwilą rejestracji spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy mają do niej zastosowanie przepisy o spółce z o.o. niezależnie od trybu, w jakim była ona rejestrowana. Co więcej, w sprawach nieuregulowanych odmiennie, zastosowanie będą miały ogólne wymagania dotyczące zakładania i rejestrowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

2. Projekt w art. 158 § 1¹ wyłącza możliwość wnoszenia wkładów niepieniężnych w celu powstania spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy. Wynika to z natury wkładu niepieniężnego i związanych z nim możliwych komplikacji prawnych. Założeniem projektowanych zmian jest doprowadzenie do szybkiej rejestracji spółki z o.o., co wymaga uproszczenia i odformalizowania procesu jej zakładania, w tym także procedury związanej z pokrywaniem kapitału zakładowego.

Wyłączenie wnoszenia wkładów niepieniężnych obejmuje jedynie okres do momentu dokonania wpisu spółki do rejestru, natomiast w późniejszym okresie do spółki mogą być wnoszone wkłady na zasadach ogólnych, a więc zarówno pieniężne, jak i niepieniężne.

Projekt w art. 158 § 1¹ dopuszcza możliwość wniesienia wkładu pieniężnego po uzyskaniu wpisu do rejestru, ale nie później niż w terminie 7 dni od daty rejestracji spółki. Jest to odejście od obowiązku wniesienia wkładu pieniężnego przed złożeniem wniosku o zarejestrowanie spółki z o.o. Projektowany przepis nie stanowi zagrożenia dla bezpieczeństwa obrotu.

Po pierwsze, przy aktualnej wysokości minimalnego kapitału zakładowego nie spełnia on efektywnej funkcji gwarancyjnej.

Po drugie, projektowany art. 167 § 5 pkt 1 nakłada na zarząd obowiązek złożenia oświadczenia, że wkłady pieniężne na pokrycie kapitału zakładowego zostały przez wszystkich wspólników w całości wniesione.

Po trzecie, informacja, że wkłady pieniężne nie zostały wniesione, znajdzie się w Krajowym Rejestrze Sądowym, co powinno być dodatkową zachętą dla spółki do ich faktycznego wniesienia oraz do złożenia oświadczenia o wniesieniu wkładów wraz z wnioskiem o zarejestrowanie zmienionej informacji.

Po czwarte, znacznie liberalniejsze rozwiązanie jest dopuszczone przez Kodeks spółek handlowych w odniesieniu do odsunięcia w czasie wnoszenia wkładów pieniężnych w spółce akcyjnej, która może przez wiele lat funkcjonować z kapitałem zakładowym opłaconym zaledwie w 1/4 wysokości (art. 309 § 3 i 4).

Po piąte, wierzyciele spółki otrzymają informację o opłaceniu bądź nieopłaceniu kapitału zakładowego zgodnie z projektowanym art. 206 § 1 pkt 4, a także przez zbadanie czy zarząd złożył oświadczenie o pokryciu kapitału zakładowego w terminie 7 dni od daty wpisu spółki (art. 167 § 5 pkt 1).

Po szóste, sąd rejestrowy ma instrumenty przymuszające do wykonania obowiązku pokrycia kapitału zakładowego począwszy od możliwości wielokrotnego nakładania kary grzywny w wysokości do 5 tys. zł każdorazowo, ustanowienia kuratora dla spółki, aż po jej rozwiązanie.

3. Projekt w art. 167 § 4 i 5 określa dokumenty, wymagane przy zgłoszeniu do Rejestru spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz dokumenty, które powinny być złożone do sądu rejestrowego w terminie 7 dni od daty wpisu tej spółki do rejestru. Umowa spółki i lista wspólników sporządzane będą na formularzach udostępnianych w systemie teleinformatycznym i wymagać będą opatrzenia podpisami elektronicznymi.

Z natury rejestracji drogą elektroniczną wynika, że złożenie niektórych dokumentów wraz z wnioskiem o rejestrację spółki jest niemożliwe. Chodzi tu o oświadczenie o późniejszym dokonaniu wpłat na kapitał zakładowy spółki oraz poświadczony urzędowo wzory podpisów członków zarządu. Wskazane w przepisie art. 167 § 5 dokumenty mogą być złożone do sądu rejestrowego osobiście lub przesłane pocztą.

4. Projektowana zmiana art. 206 § 1 pkt 4 wprowadza wymóg dookreślenia, czy w przypadku spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy został spełniony

obowiązek pokrycia kapitału zakładowego. Jest to konieczne wobec dopuszczenia możliwości wniesienia wkładu pieniężnego po wpisie spółki do rejestru.

Zmiany w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego

Dodanie w art. 694³ § 3a oraz w art. 694⁴ § 4 jest konsekwencją możliwości zakładania i zgłaszania spółki z o.o., o której mowa w projektowanym art. 157¹ § 1 Kodeksu spółek handlowych, z wykorzystaniem podpisu elektronicznego innego niż bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

Projektowany § 3b dopuszcza możliwość, by do wniosku o wpis spółki S 24 nie dołączać pełnomocnictwa udzielonego osobie uprawnionej do reprezentowania zarządu spółki. W zgłoszeniu wystarczy powołać się na udzielone pełnomocnictwo i wskazać: datę jego sporządzenia, zakres, osoby udzielające oraz status pełnomocnika (adwokat, notariusz lub radca prawny).

Zmiany zaproponowane w art. 694³ § 4 i 5 mają znaczenie jedynie porządkujące i ujednolicające użytą terminologię. Sama możliwość doręczeń elektronicznych już istniała, a obecnie ujednolica się jedynie terminologię kodeksową. W proponowanym przepisie wskazano bowiem wyraźnie na umieszczenie korespondencji w systemie teleinformatycznym wykorzystywanym dla doręczeń, zamiast jak poprzednio „umieszczenia korespondencji pod adresem, z którego pismo zostało wysłane”. W istocie merytorycznie nie oznacza to nic nowego, bowiem dla wysłania korespondencji drogą elektroniczną w postępowaniu rejestrowym i jej otrzymania konieczne było założenie takiego adresu w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowanie rejestrowe.

Zmiany w przepisach ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym

1. Zmiana art. 8a

Zmiana polega na dodaniu punktu 6 przewidującego, iż dokumenty powstałe w postaci elektronicznej dla spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy, umieszczone zostaną w elektronicznym katalogu dokumentów spółek. Podkreślić należy, że dotyczy to dokumentów, które mają postać elektroniczną i powinny „od razu” znaleźć się w tym katalogu. Ułatwi to niewątpliwie pozyskanie informacji o takiej spółce. Zmiana ta uwolni także sądy rejestrowe od obowiązku zamieszczania takich dokumentów jak np. umowa spółki w katalogu dopiero po ich zeskanowaniu na podstawie art. 8a ust. 1 pkt 1

ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Z jednej więc strony zmiana ta zapewni większą dostępność informacji, a z drugiej wykluczy konieczność skanowania dokumentów przez sąd rejestrowy, a więc w praktyce odciąży sąd rejestrowy.

2. Zmiana w art. 9

Zaproponowany art. 9 ust. 4 nakłada na zarząd spółki rejestrowanej obowiązek złożenia do sądu rejestrowego jednolitego tekstu umowy spółki z o.o. sporządzonej w formie aktu notarialnego w razie późniejszych zmian wprowadzanych do umowy spółki z o.o. na zasadach ogólnych. Dotyczy to tylko pierwszej zmiany wprowadzanej do umowy spółki z o.o. utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy na zasadach ogólnych, a więc z wymogiem zachowania aktu notarialnego.

3. Zmiany w art. 19

Dotychczasowy art. 19 ust. 2b został poszerzony o możliwość składania wniosków o zarejestrowanie spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy bez konieczności opatrzenia tych wniosków bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr. 130, poz. 1450 z późn. zm.). Takie rozwiązanie oznacza dopuszczenie możliwości korzystania z każdego podpisu elektronicznego spełniającego wymogi określone w art. 3 pkt 1 ustawy o podpisie elektronicznym. Zaproponowane rozwiązanie sprawdza się już bardzo dobrze w praktyce w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 126 § 5 Kodeksu postępowania cywilnego) oraz przy składaniu zeznań i innych deklaracji podatkowych za pomocą środków komunikacji elektronicznej (art. 3b § 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa – Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.).

W postępowaniu o rejestrację spółki utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy dodatkowa identyfikacja osób dokonujących zgłoszenia odbywać się będzie przez e-konto, którego założenie będzie pierwszą czynnością konieczną do dokonania przelewu opłat sądowych i skierowania wniosku do rozpatrzenia przez sąd.

Wymaga także podkreślenia, że w niedługim czasie zostaną dopuszczone zliberalizowane rozwiązania dotyczące składania oświadczeń woli przy wykorzystaniu różnych postaci podpisów elektronicznych. W takim kierunku zmierzają także prace nad nowym Kodeksem cywilnym. Ponadto liberalne rozwiązanie dotyczące składania oświadczeń woli w postaci elektronicznej, w tym także z wykorzystaniem środków komunikacji

elektronicznej zostało już wprowadzone do Kodeksu spółek handlowych z dniem 3 sierpnia 2009 r. w art. 412¹ § 2, który zawiera rozwiązanie dopuszczające formę dokumentową dla udzielenia pełnomocnictwa w postaci elektronicznej, a więc w ogóle bez konieczności opatrywania go jakimkolwiek podpisem elektronicznym, z tym zastrzeżeniem, że spółka publiczna podejmie odpowiednie działania służące identyfikacji akcjonariusza i pełnomocnika w celu weryfikacji ważności pełnomocnictwa udzielonego w postaci elektronicznej.

Nie są uzasadnione obawy dotyczące ewentualnego naruszenia bezpieczeństwa obrotu w związku ze zmienionym sposobem identyfikacji zarówno wspólników zawierających umowę spółki z o.o., jak też osób uprawnionych do reprezentacji spółki.

Po pierwsze, już w obecnym stanie prawnym nie jest możliwe zapobieżenie świadomemu zakładaniu spółek przez osoby, których na poziomie rejestracji nie da się zidentyfikować (wykorzystywanie np. spółek zakładanych w innych krajach wspólników spółki zakładanej w Polsce – polski system nie identyfikuje pośredniego wspólnika; brak gwarancji weryfikacji autentyczności osoby i dowodu osobistego przez notariusza).

Po drugie, jeżeli przez bezpieczeństwo obrotu rozumie się ochronę interesów kontrahentów spółki, to osobowość prawna spółki z o.o. wiążąca się z wyodrębnieniem jej majątku od majątku wspólników oraz wyłączenie odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki powoduje, że dla wierzycieli z punktu widzenia ich praw do majątku spółki istotna jest identyfikacja spółki jako osoby prawnej i osób uprawnionych do jej reprezentacji, a nie wspólników spółki. Zatem zarząd spółki ponosi jak dotychczas odpowiedzialność za złożenie do rejestru prawdziwych danych, a więc ma obowiązek poświadczyć autentyczność osób – wspólników.

Z kolei zaproponowany w art. 19 ust. 3b ma na celu wskazanie, że wniosek o wpis spółki zawiązywanej przy wykorzystaniu wzorca umowy, złożony drogą elektroniczną w systemie teleinformatycznym wymaga należytego opłacenia. Jeżeli wniosek taki nie zostanie jednocześnie opłacony, nie będzie „uznany” za złożony przez system teleinformatyczny.

Dodany ust. 7 przewiduje dla Ministra Sprawiedliwości ustawową delegację do wydania – w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji – rozporządzenia wykonawczego określającego sposób i tryb złożenia wniosku o wpis do Rejestru spółki utworzonej z wykorzystaniem wzorca umowy oraz dane umożliwiające weryfikowanie tożsamości osób zaangażowanych w założenie i zgłoszenie spółki.

4. Zmiana art. 19b

Zmiana przepisu (poprzez dodanie w ust. 1c pkt 1a) przewiduje, że w przypadku złożenia wniosku o wpis spółki zawiązanej przy wykorzystaniu wzorca umowy nie obowiązuje zasada tzw. jednego okienka, wynikająca z art. 19b ust. 1. Zaproponowana zmiana pozwala na samodzielne składanie wniosków i zgłoszeń do właściwych urzędów przez spółkę utworzoną przy wykorzystaniu wzorca umowy. Wskazać należy zresztą, że nowy przepis wprowadzi w istocie ten sam reżim prawny dla spółek zawiązywanych przy wykorzystywaniu wzorca umowy, jak dla innych spółek handlowych, których wnioski o wpis składane są drogą elektroniczną. Obecnie wnioski dotyczące spółek, które wnoszą się drogą elektroniczną, nie podlegają regulacji z art. 19b ust. 1 (art. 19b ust. 1c pkt 1).

W przyszłości nie jest wykluczone objęcie wyłączaną regulacją z art. 19b ust. 1 także spółek z o.o. tworzonych przy wykorzystaniu wzorca umowy.

5. Zmiana art. 20a

Zaproponowane brzmienie przepisu wprowadza jednodniowy termin na rozpoznanie wniosku o wpis spółki z ograniczoną odpowiedzialnością utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy. Jest to termin instrukcyjny, jednak ze względu na elektroniczną formę komunikacji z sądem rejestrowym oraz standardowość umowy spółki i wniosku, znacząco uprości to postępowanie rejestrowe i wpłynie na jego istotne skrócenie. Kluczowe znaczenie w projektowanym rozwiązaniu ma wzorzec umowy spółki.

6. Zmiana art. 38 punkt 8 lit. f

Zmiana jest konsekwencją przyjęcia, że można złożyć wniosek o wpis spółki zawiązanej przy wykorzystaniu wzorca umowy bez opłacenia kapitału zakładowego. W takim przypadku informacja o niewniesieniu wkładów powinna znaleźć się w Rejestrze. Zakłada się, że informacja powinna się pojawić jedynie wtedy, gdy nie dokonano wpłaty na kapitał zakładowy spółki zawiązanej przy wykorzystaniu wzorca umowy.

Zmiana w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Zmiana zaproponowana w art. 104a ustawy wyklucza m.in. możliwość zwolnienia z obowiązku uiszczenia opłaty sądowej podmiotu, który złożył drogą elektroniczną wniosek o wpisanie do Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

utworzonej przy wykorzystaniu wzorca umowy. Dostęp do systemu teleinformatycznego do złożenia wniosku o rejestrację spółki będzie następował po uprzednim założeniu e-konta i uiszczeniu należnej opłaty sądowej. Podobne rozwiązania obowiązują w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Data wejścia w życie ustawy

W projekcie w art. 5 zaproponowano, by nowe rozwiązania zaczęły obowiązywać z dniem 1 stycznia 2012 r. Okres *vacatio legis* wynika z przewidywanego, 12-miesięcznego okresu na realizację projektu, zarówno od strony organizacyjno-technicznej, jak też możliwości finansowych resortu.

Projekt nie podlega notyfikacji przewidzianej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.). Celem przepisów dotyczących rejestracji sądowej jest uregulowanie nabycia podmiotowości prawnej, nie zaś bezpośrednie regulowanie świadczenia usług.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje regulacja

Projektowana ustawa o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw będzie miała wpływ na przedsiębiorców zamierzających podjąć działalność gospodarczą w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, sądy gospodarcze prowadzące Krajowy Rejestr Sądowy, a także na notariuszy.

2. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy przekazano do konsultacji społecznych Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Notarialnej, Krajowej Radzie Komorniczej, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia” oraz największym organizacjom przedsiębiorców: Konfederacji Pracodawców Polskich, Krajowej Izbie Gospodarczej, Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”, Business Centre Club i innym. O uwagi do projektu poproszono także Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji.

Ponadto projekt został opublikowany w Biuletynie informacji Publicznej – na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości – w trybie przepisów o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa – art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.). Nie zgłoszono zainteresowania pracami nad projektem ustawy w trybie tej ustawy.

Uwagi zgłoszone przez podmioty społeczne w znaczącej części zostały uwzględnione w projektowanej ustawie albo wyjaśnione w uzasadnieniu i na konferencji uzgodnieniowej.

Większość podmiotów pozytywnie oceniła istotę regulacji.

W uwagach podnoszono m.in. brak załączenia do projektu ustawy propozycji wzorca umowy spółki. Wzorzec ten przekazuje się jako materiał informacyjny. Szczegółowe prace na wzorcem będą prowadzone w ramach uzgodnień odpowiedniego projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

W odniesieniu do uwag dotyczących wyłączenia „jednego okienka” – wyjaśniono w uzasadnieniu, że system ten obejmie w przyszłości również spółki zawiązywane elektronicznie po wdrożeniu pełnej informatyzacji (systemu teleinformatycznego) we wszystkich instytucjach zaangażowanych w system „jednego okienka”. W odniesieniu do uwagi dotyczącej zniesienia (przy spółce związanej wg wzorca) instytucji spółki

„w organizacji” wskazać należy, że ta instytucja w przypadku spółki zawiązanej według wzorca nie jest zasadna. Proces rejestracji będzie trwał bardzo krótko. Ponadto należy podkreślić, że założyciele spółki mają wybór - ustawa nie ogranicza możliwości notarialnego związywania spółek na zasadach dotychczasowych (włącznie z elektronicznym złożeniem wniosku o wpis do rejestru). Założenie spółki według wzorca nie powinno stanowić zagrożenia dla obrotu gospodarczego – prawidłowość sporządzenia formularza zostanie sprawdzona, a nadto wzorzec pomyślany jest raczej dla małych przedsiębiorców – wstępnie, przy pierwszej rejestracji nie przewiduje się np. tworzenia rady nadzorczej w spółce.

Negatywne stanowisko wobec projektu zajęła Krajowa Rada Notarialna (KRN). Uwagi Rady zostały w części uwzględnione (pominięto w obecnej wersji projektu kwestionowaną zmianę do art. 21 Kodeksu spółek handlowych (Ksh) oraz zmiany do ustawy – Prawo o notariacie, proponujące udział notariusza w charakterze pełnomocnika przy rejestracji przedmiotowej spółki).

KRN wskazała, że zawarcie umowy spółki w formie aktu notarialnego gwarantuje wierzycielom spółki ustalenie treści zawartej umowy spółki, a także daty jej zawarcia, co w przypadku posłużenia się, przy zawarciu umowy spółki, jedynie formą pisemną będzie często niemożliwe lub znacznie utrudnione. Powstaje pytanie, czy w przypadku rezygnacji z udziału notariusza w procesie powstawania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, państwo gotowe jest wziąć na siebie odpowiedzialność za nieunikniony, poważny spadek bezpieczeństwa w obrocie prawnym.

W uchwale z dnia 25 września 2010 r. Krajowa Rada Notarialna przedstawiła własną propozycję usprawnienia i ułatwienia procesu tworzenia spółki z o.o. i jej rejestracji. Zmiany zaproponowane przez KRN sprowadzają się m.in. do pozostawienia formy aktu notarialnego dla umowy spółki z o.o. utworzonej według wzorca, wpisywania umowy spółki do Rejestru drogą elektroniczną, w ciągu 1 godziny, bezpośrednio przez notariuszy oraz pośredniczenia przez notariuszy w pobieraniu wszystkich należnych opłat (także sądowych) i przesyłaniu do sądów kompletnych dokumentów wymaganych do rejestracji spółek. Wprowadzenie powyższych rozwiązań miałyby – zdaniem Rady – zapewnić bezpieczny obrót prawny, usprawnić funkcjonowanie „jednego okienka” i w pełni usatysfakcjonować przedsiębiorców.

Opinię o projekcie nadesłała Krajowa Rada Sądownictwa, która poparła samą ideę przyspieszenia rejestracji spółek, jednak bez potrzeby ingerowania w obowiązujące ustawy. Za nietrafną uznała koncepcję eliminacji aktu notarialnego jako formy umowy spółki z o.o. i zaproponowała, by notariusze dokonywali elektronicznej rejestracji spółek. Postulowała

także o ustawowe określenie niezbędnych elementów wzorca umowy spółki (w miejsce uregulowania tych kwestii w akcie wykonawczym). Jednocześnie KRS zwróciła uwagę, że obecna nowelizacja jest 17. ingerencją w ustawę, a przedstawiony projekt stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa obrotu spowodowane wyłączeniem udziału notariusza na etapie konstruowania umowy spółki oraz wprowadzeniem dwóch form rejestracji spółki z o.o. (pisemnej oraz elektronicznej).

Uwagi Krajowej Rady Sądownictwa i Krajowej Rady Notarialnej nie zostały uwzględnione.

W ocenie autorów projektu rezygnacja z aktu notarialnego na etapie rejestracji spółki pozwala na znaczące ograniczenie czasu i kosztów podejmowania działalności gospodarczej w formie możliwie uproszczonej spółki z o.o. Użycie zestandaryzowanego formularza nie wymaga udziału notariusza. Nadto w obecnym systemie prawa nie jest możliwa dokonywanie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego przez notariuszy.

Wpisy nie są czynnością techniczną, lecz opierają się na orzeczeniu sądu zaskarżalnego środkiem odwoławczym.

3. Wpływ regulacji

a. skutki społeczne

Wdrożenie rozwiązań polegających na korzystaniu z wzorca umowy przy zakładaniu i rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz z możliwości dokonywania tych czynności drogą elektroniczną wywrze pozytywne skutki społeczne. Oznaczać będzie istotne uproszczenie procedur rejestrowych i ułatwienie wykorzystywania środków komunikacji elektronicznej. W rezultacie poszerzy to dostępność usług realizowanych przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

b. skutki gospodarcze – konkurencyjność gospodarki i funkcjonowanie przedsiębiorstw

Zapewnienie możliwości szybkiego tworzenia spółek z ograniczoną odpowiedzialnością ułatwi działanie przedsiębiorców w obrocie gospodarczym, a ponadto uprości i przyspieszy proces rejestracji tego typu spółek kapitałowych. Dzięki zastosowaniu łatwiejszego niż dotychczas środka komunikacji elektronicznej w procesie komunikacji z sądem skrócony zostanie czas potrzebny na przesłanie wniosku o wpis. Duże znaczenie w obrocie może mieć również rezygnacja z formy aktu notarialnego, która stanie się zbędna przy wykorzystaniu wzorca umowy, o ile na pokrycie kapitału zakładowego nie wnosi się wkładów innych niż

pieniężne. Także umożliwienie identyfikacji osób składających oświadczenia elektroniczne oraz jednoznaczne określenie skuteczności użycia podpisu elektronicznego, będącego innym podpisem niż – wykorzystywany obecnie – bezpieczny podpis elektroniczny weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu, powinno wpłynąć na rozpowszechnienie tego podpisu.

Można się spodziewać, że poszerzenie oferty co do sposobów podejmowania działalności gospodarczej przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności polskiego rynku, a także zostanie pozytywnie ocenione z punktu widzenia wprowadzanych rozwiązań gospodarczych.

c. rynek pracy

Projekt nie oddziałuje bezpośrednio na rynek pracy. Wprowadzenie nowych rozwiązań nie wpłynie na zatrudnienie w przypadku pracowników sądów rejestrowych, jak też notariuszy. Ograniczenie czynności w postępowaniu rejestrowym sprzyjać będzie zaangażowaniu mniejszej liczby pracowników w tym postępowaniu. Nie planuje się jednak redukcji etatów, lecz raczej przeniesienie pracowników do innych zadań.

d. skutki organizacyjne

Wdrożenie projektu ułatwi funkcjonowanie sądów rejestrowych. Można się spodziewać, że przynajmniej część spółek z o.o. będzie zawiązywana w procedurze uproszczonej (przy zastosowaniu wzorca umowy). Co więcej, możliwość łatwiejszego niż dziś składania wniosków drogą elektroniczną uprości działanie sądów rejestrowych bowiem odciąży biura podawcze przyjmujące wnioski składane drogą papierową. Będzie to miało istotne znaczenie, gdyż obecnie obciążenie komórek zajmujących się kontaktem z interesantami jest znaczne. Z kolei czynność drukowania większej liczby wniosków złożonych drogą elektroniczną nie powinno stwarzać większych problemów organizacyjnych.

Możliwość zawiązania spółki przy wykorzystaniu wzorca umowy oznaczać będzie także usprawnienie pracy osób rozpoznających wnioski o wpis do rejestru, gdyż analiza „wzorcowego” zgłoszenia ograniczy się do kilku podstawowych kwestii, natomiast – na tym etapie postępowania – zmniejszona zostanie kontrola sądu. To powinno przyspieszyć rozpoznawanie wniosków, co daje możliwość określenia w takich sprawach krótszego niż obecnie terminu instrukcyjnego na załatwianie wniosków o wpis.

e. sektor finansów publicznych

Uproszczenie postępowania rejestrowego może oznaczać zwiększenie efektywności wykorzystania środków finansowych na funkcjonowanie sądów rejestrowych, gdyż będzie sprzyjać wykonaniu większej liczby czynności w tym samym czasie i przez mniejszą liczbę pracowników w tych sądach.

Z drugiej jednak strony należy wziąć pod uwagę koszty związane z utworzeniem systemu informatycznego oraz zakupem odpowiedniej infrastruktury technicznej. Szacuje się, że koszty związane z utworzeniem systemu informatycznego dla rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w trybie on-line wyniosą 2 mln zł (w tym na wprowadzenie elektronicznych formularzy, utworzenie systemu składania wniosków, systemu autoryzacji użytkowników, systemu obsługi wniosków przez sąd, bazy elektronicznych akt rejestrowych, systemu udostępniania treści akt).

Koszty związane z infrastrukturą techniczną oszacowano na poziomie 5 mln zł (w tym na zakup serwerów WWW i oprogramowania, zakup urządzeń bezpieczeństwa, zakup macierzy dyskowej na potrzeby składowania akt rejestrowych, zakup odpowiednich łącz teletransmisyjnych, adaptacja pomieszczeń). Ponadto w wydatkach należy uwzględnić koszty związane z utrzymaniem systemu, czyli koszty serwisowania systemu oraz koszty personelu nadzorującego i obsługującego część techniczną. Koszty te są szacowane na poziomie 300 tys. zł rocznie.

Wdrożenie ustawy może przyczynić się do zwiększenia liczby tworzonych (w tzw. trybie on-line) spółek z o.o., co przy utrzymaniu dotychczasowej wysokości opłat sądowych z tego tytułu, może spowodować odpowiedni wzrost dochodów budżetu państwa. W chwili obecnej nie można jednak stwierdzić, czy i o ile wzrosną te wskaźniki.

4. Wskazanie źródeł finansowania

Finansowanie projektu będzie realizowane w ramach budżetu Ministerstwa Sprawiedliwości. Planowane wydatki inwestycyjne zostaną uwzględnione w planie finansowym Ministerstwa Sprawiedliwości na lata 2011 – 2012 oraz w latach następnych w ramach przyznanych limitów wydatków i nie będą stanowić podstawy do przyznania dodatkowych środków.

Ponieważ na realizację projektu należy przewidzieć okres ok. 12 miesięcy, wobec czego realne uruchomienie systemu może nastąpić w I kwartale 2012 r.